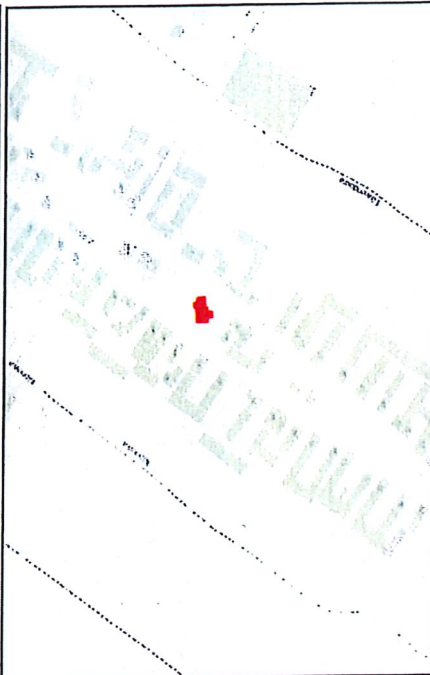

GEZ 1	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Kościół filialny pw. św. Najświętszego Serca Pana Jezusa	2. Czas powstania 1 poł. XIV w., 1718 r., 1864 r.	4. Adres Czeska Wieś, dz. nr 527	
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym		 	
 		5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka 6. Formy ochrony Wpis do rejestru zabytków pod nr 717/64 z 6.03.1964 r. Zarządzenie Nr WG-VI-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka	

1. Widok od pld. 2. Widok od zach. 3. Widok od ptn.-wsch. 4. Lokalizacja.

8. Historia, opis i wartości

Wies po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorff*, a w 1417 r. jako *Bömischedorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzelsów, właściciele klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Jankowice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano kruchtę. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmieci, 24 zagrodnice i 11 chałupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Kościół zlokalizowany jest w południowej części wsi, w nawsiu, w otoczeniu dawnego cmentarza, okolonego kamiennym murem. Zbudowany w I poł. XIV w. z fundacji rodu Pogorzelsów. Orientowany, wzniesiony z kamienia (w partiach dolnych) i cegły ceramicznej na zaprawie wapiennej z wykorzystaniem zendrówki. Wieża, kruchta, elewacja zachodnia oraz w części południowa nawy tynekowane. Nawa na rzucie prostokąta, z wieżą od zachodu zatopioną w korpusie, flankowaną przed dwa aneksy, w narożach wsparta przyporami. Wieża przebudowana w 1718 r., w tym czasie od południa do nawy dostawiono okazałą kruchtę. Prezbiterium na rzucie prostokąta, nieco niższe od nawy, zamknięte prosto, w narożnikach wsparte przyporami. Od strony północnej do prezbiterium i wschodniej do nawy przylega niewielka zakrystia. Na chór i wieżę prowadzą zewnętrzne murywane schody, przyległe do ściany zachodniej kruchty. Nawa i prezbiterium kryte wysokimi dachami dwuspadowymi, podobnie kruchta. Zakrystia nakryta dachem pulpitowym. Wieża zwieńczona wysokim trójssegmentowym hełmem z przeźroczem. Dachy ceramiczne, hełm wieżowy pobity blachą. Część otworów okiennych i portal w którym znajduje się wejście główne (od zach.), zamknięte są ostrołukami, pozostałe łukiem pełnym lub prosto.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu brak jest widocznych ugięć czy falowania, a pokrycie dachowe wydaje się szczelne. Wody opadowe odprowadzane są z połaci poprzez rynny i rury spustowe wprost pod mury. Mury bez widocznych odchyłów, z nielicznymi spękaniem. Na powierzchni murów widoczne są ślady przebudów i remontów. W partiach dolnych i lokalnie wyżej widoczne są ślady zawilgocenia, a także nalot biologiczny oraz silne zabrudzenia. Cegła w stanie zróżnicowanym, z lokalnymi uszkodzeniami. Spoiny w części wymienione na cementowe. Tynki z widocznymi ubytkami, spękaniem i odparzeniami. Malatury silnie zabrudzone. Stolarka drzwiowa w stanie zróżnicowanym, w części współczesna. Stolarka okienna w stanie dostatecznym, część okien została wymieniona na PCV.

Postulaty:

- rozpoznanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgocenia murów, w tym skuteczne odprowadzenie wód opadowych od murów oraz usunięcie betonowej opaski,
- konserwacja elewacji ceglanych oraz tynkowanych,
- wymiana okien PCV na stolarkę o formach powtarzających rozwiązania historyczne,
- renowacja historycznej stolarki okiennej,
- wymiana ahistorycznej stolarki drzwiowej na nową w formach powtarzających rozwiązania historyczne.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)

* dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków